

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2012

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
170 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 70**

*Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt*

MOL-P1_1P-122

Część I – rozumienie czytanego tekstu

Atidžiai perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus. Atsakinėkite tik teksto pagrindu ir tik savo žodžiais – jeigu užduotyje nenurodyta kitaip.

Kūrybos žaidimas ir džiaugsmas. Literatūrologė Audinga Peluritytė kalbasi su prozininke ir dramaturge Laura Sintija Černiauskaite.

1. **Audinga Peluritytė.** Pokalbį pradėsiu Mariaus Ivaškevičiaus mintimi, kuri įrašyta knygos „Liučė Iunia“ viršelyje: šios knygos autorė – tai būsima pirmo ryškumo žvaigždė, kuriai nereikės ieškoti savo skaitytojo, skaitytojai ją susiras patys. Iš tikrųjų Lauros Sintijos Černiauskaitės tekstai – ne vienadienė literatūra. Visgi jie lengvai skaitomi, žvilgsnis čiuožia „Iunia“ puslapiais, įtraukia į problemų ratą, magnetizuoja. Kaip susiradai literatūrą, kada gimei kaip kūrėja ir pasakei sau: „Noriu būti rašytoja“?
2. **Laura Sintija Černiauskaitė.** Kai kažkokia jėga mane išmetė į šitą pasaulį, ji nenurodė, ką turėčiau jame nuveikti. Mano tėvai į Vilnių atvažiavo iš skirtingų Lietuvos kampelių, čia studijavo, susitiko, išsimylėjo, ir šitaip atsiradome mudvi su sese. Esu tas pasiklydęs miesto vaikas, kuris nuolat ilgisi gamtos.
Rašyti pradėjau vaikystėje, mėgindama išlieti įgimtą nerimą, ir paaiškėjo, kad rašymas tam tinka. [...]
3. **A. P.** Man patiko Laimanto Jonušio mintys, kad rašytojai, kurie rašo dėl ko nors ar kam nors, jaučiasi reikalingi. Iš tikrųjų jie reikalingi tik tam tikram laikotarpiui, tam tikrai situacijai, atitinka tam tikras ideologijas, todėl negali patirti rašymo kaip malonumo; rašytojo išbandymas prasideda tik tuomet, kai jis ima rašyti taip, kad patiktų pats sau. Antai Vladimiras Nabokovas rašė taip, kad jam pačiam būtų įdomu, kada jo tekstas tapo įdomus ir kitiems. Lakštingala, kuri negali nečiulbėti, pirmiausia negali nečiulbėti sau, o ne kitiems. Romantinės bei tautinės ideologijos lietuvių rašytojas yra nuolat nukreiptas į kitus, jo „čiulbėjimas“ suvokiamas kaip kūrybinė pareiga, o ne kaip negalėjimas nerašyti. Nors iš tikrųjų pareiškimas „aš negaliu nerašyti“ skamba keistokai, lyg kokia asmeninė pretenzija.
4. **L. S. Č.** Pritariu L. Jonušui. Tik gal nėra blogai būti reikalingam vienam laikotarpiui, būti visuomeniškam, kažkaip apčiuopiamai naudingam (suprantu ir tą slaptą, garbėtroškos padiktuotą norą įsirašyti į klasikus). Gal rašytojas, kuris jaučiasi reikalingas čia ir dabar, kaip idėjinis lyderis, išgyvena intensyvesnį, pilnavertiškesnį gyvenimą? Neužsidaro vien savo kūryboje? O po mirties, atvirai kalbant, mums bus nei šilta, nei šalta, – ar studentės prakaituos studijuodamos mūsų šedevrus. Manau, kad būti trumpalaikiu autoriumi nėra jokia gėda, tik svarbu neapgaušinti savęs. Apie save galiu pasakyti tiek, kad apskritai apie tai negalvoju, nepriklausau intelektualams, visuomenininkams, neužsibrėžiu grandiozinių idėjinių programų, tiesiog paklūstu minėtiems kūrybos gaivalams. Ar man įdomu būti tokiai? Nuo savęs nepabėgsi, ir tokios savęs aš nesirinkau. Bet principas – „rašyti, kad patiktum sau“ – man intuityviai labiau pažįstamas. Gal tik pakoreguočiau: rašau, kad ištvėrčiau save. Kad pailsėčiau nuo savęs, pagyvenčiau kažkokį lygiagretų gyvenimą. „Įdomumo“ kategorija čia netinka. [...]
5. **A. P.** Esu girdėjusi gandus, kad tavo apysaka „Penkiolikmetė“ iš knygos „Liučė čiuožia“ yra parašyta kaip tik penkiolikmetės autorės. Ar anksčiau – tuo metu, kai ta apysaka buvo tik parašyta – neužteko drąsos jos publikuoti? Juk ta penkiolikmetė stebina ir savivoka, ir drąsiais poelgiais. Kiek čia kūrybos drąsos, o kiek – patirties?
6. **L. S. Č.** Pirma, to 1992-aisiais mašinėle „atbelsto“, paaugliška egzaltuoto, subjektyvaus ir vietomis tiesiog juokingo kūrinių publikuoti dar jokiais būdais nebuvo galima. Net ir kūriniu jį vadinti galima tik sąlygiškai. Teisi buvo mano lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Rima Mackevičienė, kuri perskaičiusi tuometinę „Penkiolikmetę“, korektiškai

patylėjo. Jos įvertinimas buvo suprstas teisingai ir, be abejonės, skausmingai. Todėl „Penkiolikmetės” tekstas nugulė į stalčių ir išniro iš jo dugno tik 1999-aisiais, kai atsitiktinai jį aptikau tvarkydama senus popierius. Tada pagalvojau, kad gerokai jį pataisius, o tiksliau – kone perrašius, – šis kūrinys gali rasti savo skaitytoją. Žinojau ir buvau tam pasiruošusi, jog apysakos heroję tapatins su manimi, bet priėmiau tai kaip savotišką intrigą. Iš tikrųjų apysakoje aprašytas mergaitės gyvenimas labai skiriasi nuo mano tuometinio, greičiausiai susikūriau jį kaip paralelinį, kokį pati norėčiau išbandyti, bet niekada nebūčiau drįsusi. Tikiu, kad skaitant „Penkiolikmetę” gali susidaryti autobiografiškumo išpūdis, ir tai man kažkodėl net truputį patinka – bene čia pasireiškia koks koketavimas su skaitytoju?

7. **A. P.** Bet šioje apysakoje aiški ne tik penkiolikmetės, bet ir brandesnio žmogaus patirtis, kuri į penkiolikmetės laikotarpį jau leidžia žvelgti iš tam tikros distancijos.

L. S. Č. Distancija atsirado jau taisant kūrinį. Iš pradžių jos nebuvo, ir tai, matyt, buvo rimčiausias apysakos trūkumas.

[...]

A. P. O koks jausmas, kai tavo parašytą kūrinį pastato teatre, žiūri žiūrovai, aptarinėja kritikai?

L. S. Č. Visiška ekstazė.

A. P. Ekstazė?

8. **L. S. Č.** Daugiau ir neturėčiau ko pridurti. Jeigu šnekame apie jausmą, išpūdį. Tai būtų galima palyginti su jausmu motinos, kuri, užauginusi savo vaiką, stebi gražiausias jo gyvenimo akimirkas – kai vaiko laimė jau priklauso ne nuo mamos, o nuo kitų. Ką tokiu atveju išgyvena motina? Nerimą – šito jausmo motina neatsikratys turbūt niekada. Nerimo, kad jos vaikas būtų laimingas, mylimas, kad jam pasisektų, kad žmonės jam būtų geri. Jos vaikas jau subrendęs ir stipriai skiriasi nuo to mažiuko, kuris tapendavo išikibęs į jos ranką, bet visgi jis yra ta pati, iš jos išplaukusi gyvybė. Ir motinos džiaugsmas, kad vaikas išaugo, kad ėmė pats gyventi pasaulyje, yra begalinis. Šitai esu į gyvenimą paleidusi „Kumeliuką” ir „Liučę”. Su kitomis pjesėmis buvo truputį lengviau...

[...]

9. **A. P.** Ar kaip nors sieji save su savo karta? Ar jautiesi esanti kartos žmogumi? Kaip atpažįsti ir kaip pasirenki kūrybos autoritetus? [...]

L. S. Č. Mes nebeturime jokio mus suburiančio idėjinio motyvo, gal todėl sunkiai suvokiame save kaip kartą. Tai už mus padarys kiti, atėję po mūsų, ir tik iš būtinybės įvardyti mus kaip reiškinį. Mes patys nekvaršiname sau dėl to galvos. Juk kartą vienija ne tik laikas, bet ir tam tikri politiniai visuomeniniai procesai. Iš tikrųjų mano kartos menininkai labiau linkę laikytis po vieną, nesivelti į jokių sambūrius [...]. Žinant netolimą istorinę praeitį, tokia padėtis yra natūrali – mano kartos žmonės dar spėjo paragauti tarybinės prievartos, paskanduoti su pionieriais ir pažygiuoti priverstinėse „Žaibo” rikiuotėse. Mes su genais paveldėjome tėvų įtampą ir maištavimą prieš santvarką. Tik mūsų maištas kitokio pobūdžio – mes tebejaučiame pasibodėjimą *bet koku* kolektyviniu veiksmu, *bet kokia* idėjine egzaltacija. Tai laikina padėtis. Tikiu, kad kartos po mūsų jau bus laisvos nuo šito geno. [...]

10. Šiuolaikinis žmogus mažai kuo skiriasi nuo antikinio. Iš esmės. Postmodernumas yra tik forma, jis nedeklaruoja jokių vertybių. [...] Kiekvienas iš mūsų, kad ir kokiomis postmoderniomis formomis varijuotų, esybės gelmėse yra užkodotas siekti harmonijos. [...] Jaunimas intuityviai grįžta prie pozityvių, konstruktyvių kūrybos formų. Postmodernumas, manding, yra hermetiškas, savitikslis, laikinas reiškinys. Jis išseks.

UŽDUOTYS**1 užduotis (2 balai)**

Suraskite meninių raiškos priemonių – metaforų, kuriomis literatūrologė apibūdina rašytojos L.S. Černiauskaitės kūrinį. Pateikite bent 2 pavyzdžius. (1 pastr.)

1 pavyzdys

2 pavyzdys

2 užduotis (2 balai)

Remdamiesi visu tekstu, savais žodžiais paaiškinkite, kaip suprantate žodžius: „tai būsima pirmo ryškumo žvaigždė, kuriai nereikės ieškoti savo skaitytojo, skaitytojai ją susiras patys“.
(1 pastr.)

.....
.....
.....

3 užduotis (2 balai)

Remdamiesi 3 pastraipa paaiškinkite, ką turi omenyje A. Peluritytė, pateikdama žodžius, kad „rašytojo išbandymas prasideda tik tuomet, kai jis ima rašyti taip, kad patiktų pats sau“.

.....
.....
.....

4 užduotis (2 balai)

Perteikite, kaip L.S. Černiauskaitė vertina Laimanto Jonušio mintis apie tai, kad rašytojai, kurie rašo dėl ko nors ar kam nors, jaučiasi reikalingi. (4 pastr.)

.....
.....
.....

5 užduotis (1 balas)

Ką L.S. Černiauskaitė kalba apie save kaip kūrėją, rašytoją? (4 pastr.)

.....
.....

6 užduotis (1 balas)

Įvardykite priežastį, dėl kurios L.S. Černiauskaitės apysaka „Penkiolikmetė“ buvo išleista praėjus beveik dešimtmečiui po to, kai buvo parašyta. (6 pastr.)

.....
.....
.....

7 užduotis (1 balas)

Paiškinkite, ką rašytoja turi omenyje, sakydama: „čia pasireiškia koks koketavimas su skaitytoju“. (6 pastr.)

.....

.....

.....

8 užduotis (1 balas)

Apie kokią distanciją kalba A. Peluritytė, kas ją sudaro? (7 pastr.)

.....

.....

.....

9 užduotis (2 balai)

Kodėl L.S. Černiauskaitė rašytoją palygina su motina? (8 pastr.)

.....

.....

.....

10 užduotis (1 balas)

Kuri 8 pastraipos mintis yra apibendrinanti?

Pasirinkite teisingą atsakymą:

- a) ekstazės jausmo motinos neatsikratys niekada
- b) ekstazės jausmo rašytoja neatsikratys niekada
- c) motinos nerimauja, kad vaikas išaugo, kad ėmė pats gyventi pasaulyje
- d) rašytoja džiaugėsi ir nerimavo išleisdama savo kūrinis

.....

11 užduotis (2 balai)

Kodėl, anot L.S. Černiauskaitės, nauja menininkų karta vengia susivienijimų bei įvairių kolektyvinių veiksmų? (9 pastr.)

.....

.....

.....

12 užduotis (1 balas)

Paiškinkite, kaip suprantate šio teksto kontekste žodžio „genai“ reikšmę. (9 pastr.)

.....

.....

13 užduotis (2 balai)

Savo žodžiais paaiškinkite, kaip L.S. Černiauskaitė vertina postmodernumą ir žmogų postmoderniame pasaulyje. (10 pastr.)

.....

.....

.....

.....

14 užduotis (1 balas)

Kuriam stiliui priskirtumėte šį tekstą?

.....

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema: Teigiamas ir neigiamas pasakotojos darbo su vaikais patirties lygmenys V. Juknaitės *Išsiduosi. Balsu*. Aptarkite šią temą remdamiesi čia pateiktomis ištraukomis ir visu kūrinium.

Vanda Juknaitė

Išsiduosi. Balsu

Ištraukos

Per Angelo dieną jo angelė sargė silpnaregė Jolanta padovanojo jam dešimt litų. Į angelų pareigas įeidavo daryti globojamiems gerus darbus. Darė kas ką sugalvojo. Vaišino sausainiais, skalbė rūbus, rinko žemuoges ar ką nors dovanavo. Vitia atbėgo pas mane nepaprastai laimingas. Pasakė, kad jau nebenori važiuoti namo. Bet norėtų važiuoti į Anykščius.

– Ko? – paklausiau.

– Noriu nusipirkti.

– Mes galime tau nupirkti. Sakyk, ko reikia.

Jis paklausė manęs, kiek kainuoja margarino pakelis, kiek duonos kepaliukas ir paprašė juos nupirkti, klausdamas, ar jam dar liks pinigų cigarečių pakeliui.

– Vitia, – pasakiau, – ar tau čia maža duonos ir margarino? Einam į virtuvę nors ir dabar.

Jis pasižiūrėjo į mane ir atsakė:

– Aš savo valgysiu.

Ak, vaikai! Patys silpniausi visuomenės žmonės, kuriuos taip tragiškai užgriuvo permainingas laikas. Turbūt buvau dar silpnesnė už juos, kad laikiausi jų. Mes kartu išgyvenome pasaulių griūtį. Iš pradžių džiaugsmingas, o paskui žiauriai traiškančias permainas. Mes buvom pasmerkti laiko, lyg iš „Estonijos“ kelto išmesti į šaltą, audringą jūros vandenį. Visam gyvenimui įsidėmėjau žurnalisto žodžius. Išliks stiprūs. Sveiki. Vieniši.

Reikėjo ko nors laikytis. Ir tas kas nors buvo vaikai. Jie į gera atsakydavo geru, i tiesą – tiesa, ir kai sakau, kad tikiu žmogumi, iš karto pagalvoju apie juos. Darbas buvo pragariškas. Viktorija Daujotytė, pasikviesta į didžiąją integracinę stovyklą, kartą po užsiėmimo pasakė, einam pasivaikščioti. Atsimenu tą vietą už posūkio prie šaltinio. Ten ji ištarė kietai, seseriškai.

Po ilgos tylos:

– Vanda, kaip tu drįsti su savimi šitaip elgtis?

Ką gi aš jai galėjau atsakyti?

– Jei nenori taip elgtis, reikia čia nebūti. Kai esi čia, pasirinkimo nebeturi.

Ji atsakė tik tiek:

– Eik, bent kol aš čia, atsigulk. Dviejų profesorių jiems tikrai nereikia.

Reikėjo viską mesti ir išeiti. Sėsti prie popierių. Bet buvo Vasia. Baltapūkis. Dar čiuplesnis už keturmetį Ruslaną. Jis su Artūru bandė rinkti kartonus, bet tai jiems sekėsi kur kas blogiau nei Erikui. Pirmąją stovyklą visi jį nešiojo ant rankų, dažniausiai ant sprando, menkutį,

peršviečiama. Mes su juo eidavom pas kaimynę Anelę Šukienę pieno. Kartą Vasia prisėdo ant malkų. Aplink malkų rietuvę vaikščiojo dvejų metų kaimynės anūkas, vis pakeldamas aukštyn galvą ir kalbėdamas:

– Dvasia... Dvasia...

Parėjusi į stovyklą, aš papasakojau šitą nutikimą, ir visi sužžė kvatodamiesi. Vasia tik susigūžė, pamačiau, kad vaiko akys pilnos ašarų. O, teta Vanda, pagalvojau, ne visiems taip linksma, kaip tau. Pasilenkiau prie jo ir pasakiau tyliai:

– Vasia, tai nieko bloga. Dvasia yra tai, kas neturi kūno. Tai beveik kaip Dievas.

Nežinau, ar jis manim patikėjo, jis tik atkakliai įdėmiai žiūrėjo man į veidą.

[...]

Vasia, Vasia! Pirmaisiais permainų metais, kai mes, kaip ir dauguma intelekto žmonių, gyvenom už skurdo ribos, paprašiau studentų valgyklos moteris, gal jos galėtų per žiemą pamaitinti Artūrą ir Vasią. Bijojau, kad jie abu neišgyvens žiemos. Vasios kaklas buvo plonesnis, nei mano riešas. Jos širdingai sutiko. Tačiau Vasia su Artūru valgyti ėjo tik tris ar keturis kartus. Mėginau eiti valgyti kartu su jais. Ir vis tiek Vasia pasakė. Kad daugiau nebeateis.

– Bet kodėl, Vasia? – paklausiau vos neverkdama.

– Į mus visi žiūri.

Nuo tada žinau. Žmogui lengviau numirti badu. Nei būti pažemintam. Jis išgyveno pas mus dvejus metus. Kol sutiko eiti į globos namus. Ateidamas. Negalėjome jo palikti vieno. Jis, kaip ir visi gatvėje augę vaikai, vagiliaudavo.

[...]

Šantažas vyko trejus metus. Metų pradžioje. Mokėkite baudą. Pabaigoje. Gal atidėsim.

Man pasirodė. Aš suklydau. Man pasirodė. Kad tai niekada nesibaigs. Kol nepasitarsiu. Žmogus labai trapus. Nenutraukis ryšių. Su Vasia. Ir su Alioša. Visiems laikams. Visais. Sukandau dantis. Kitaip nebūčiau pajėgusi.

Žinoma, vaikams to nepasakiau. Bet tas, kas buvo išduotas mylimųjų. Žino. Sakyti nereikia.

[...]

Dovanas iš globos namų atveždavo Alioša. Mūsų gimimo dienas skyrė pora savaičių. Mes švėsdavome jas kartu. Jis atvažiuodavo su jaunesniu ju broliuku Jura. Visada pabučiuodavo. Vaikiškai. Kaip mamą.

Nereikia. Ne. Aš užvėriau širdį. Išmokau nematyti vaikų gatvėje. Neužkalbinti. Nepažinti. Neduoti centų. Mirė Alionos mama. Jie abu su Ženia kažkur dingo. Išnyko net tas namas. Abu jie susirgo džiova. Ženia plaučių. Aliona kaulų. Vis paskambindavo iš ligoninės. Nutilo. Tik į sutrupintą diskelį kairėj krūtinės pusėj liko įrašyti jų balsai.

– Teta Vanda, na, duokit buterbrodą.

– Ne, Ženia. Reikia palaukti pietų.

– Na, teta Vanda, tik vieną, duokit.

– Kad aš tau vieną ką tik daviau.

– Na teta, dar vieną. Na, paskutinį!

Aliona, atvažiavusi į stovyklą, pasigavo mane prie prausyklų.

– Naktimis man atsitinka nelaimė. Gal duotumėt klijuotę?

Kad negadinčiau patalynės.

– Tuoj duosiu. Ačiū, Aliona, kad pasakei.

Jos motina man skambino. Kelis kartus. Ir priekaištavo. Kad per mažai rūpinuosi. Jos vaikais. Mūsų vaikai išsivaikščiojo po kalėjimus. Tadas, Tomas, Raimondas, Aurimas. Ar specializuotus globos namus. Pirmasis ten atsidūrė Dailius. Dešimties metų. Į gatvę jis išėjo ketverių. Tėvas pradėjo verslą ir žlugo. Slapstydamasis nuo skolininkų pabėgo į Rusiją. Butas buvo įkeistas. Motina liko gatvėje su dviem vaikais. Mažajai buvo keli mėnesiai. Dailius jas išlaikė. Keletą metų. Elgetaudamas. Pradžioj visi vaikai parnešdavo pinigų į šeimą. Paskui liovėsi. Sakė:

– Duonos tai nuperkam. Bet pinigų neduodam.

Lyg tėvai būtų buvę jų vaikai.

[...]

**2 tema: Gamtos ir žmogaus ryšiai Antano Baranausko poemoje *Anykščių šilelis*.
Atskleiskite šią temą analizuodami pateiktas ištraukas ir visą kūrinį.**

Antanas Baranauskas

Anykščių šilelis

Ištraukos

Žali ėgliai kaip kvietkai po dirvonus kerį;
Terpu jų kiškiai guli, kurapkos vaikus peri.
Krūmai, žole barzdoti, kraštais mišką riečia,
Ir linijos parėjos skersai mišką šviečia.
Alksniai, lepšių sodyba, palaukėm sužėlę,
Šakom kekes riešučių lazdynai iškėlę
Atokaitoj brendina. Ė karklai po slėnį
Terp liulančių paversmių pamėgo pavėnę.
Putinai krauju varva, serbentai po Šlavę
Ir paliūnėm kur ne kur prieglaudą sau gavę.
Baltasai miškas kalnais, kaip tik padaboji:
Čia berželiai kaip meldai Pašlavį apstoję,
Čia visais lapais dreba epušės nusgandę;
Kožnoj klaiką nekantrios žalktyčios atrandi.
Čia ažuolai ir uosiai prie eglėm sustojo,
Lyg tartum čia žalktienė patį apraudojo,
Kai pieno putos vietoj kraujo puta plūdo,
Ir su vaikais iš savo motiniško sūdo
Medžian gailysta virto – pati egle tapo,
Jaunučiukus aptaisė vaikus rūbais lapo.
Ieva, gluosna ir blendis, grūšia, obelėlė;
Savo seserį skundžia liekna sedulėlė.
Vinkšnos, šalteksniai, liepai ir nesuskaityti
Kitokių medžių skyriai tarp jų išsklaistyti.
Juos tiktai miške augę žmonės tepažįsta,
Daktarai ir žiniuonys, ką po miškus klysta;
Jų lapais, jų žievelėm arba šaknia kieta
Nuo ligų ir padarų gydžia visą svieta.

<...>

Ai siaudžia gražiai miškas, netil kvėpia gardžiai,
Siaudžia, ūžia ir skamba linksmai, dailiai, skardžiai.
Vidunaktyj teip tyku, – kad girdi, kaip jaunas
Lapas arba žiedelis ant šakelių kraunas;
Girdi, kaip šakom šnibžda medžių kalba šventa,
Kaip žvaigždelės plevena, gaili rasa krinta.
Dėl to ir širdij visos pajautos nutilsta,
Ramum tykumu malda dūšia dangun kilsta.
Ė kai jau dienei brėkstant rytai šviesa tvinksta,
Rasos pilnos žolynų žemyn galvos linksta,
Tada šilas nubunda, visa yra tyla,
Prasideda pamažu šventa dienos byla.
Kas ten šlama? – Ė vėju papūstas lapelis,
Ėgi gūžtoj nubudęs sujuda paukštelis.
Kas ten treška? – Ė vilkas: dieną mat užuodžia,
Iš naktinės medžionės par pakrūmes skuodžia.

Ėgi lapė int ola, žąsioką intskandus,
Ėgi barsiukas bėga, išlindęs iš landos;
Ėgi linksmutė stirna par pušyną striuoksi;
Ėgi pušin iš pušies voverytė liuoksi;
Ėgi mat širmuonėlis ir kiaunė juodoja,
Ir visoki žvėreliai po mišką ulioja.
Kas ten taukši? – Ė stuobri kapoja genelis.
Kas mekena? – Ėgi mat perkūno oželis.
Kas ten šnibžda? – Ė šnypščia iš kelmo piktoja,
Ėgi srove teškena upelė Šventoja.

<...>

Ė kur dabar šilelis, buvę miškai šventi,
Kažin kodėl senobėj visiškai išskinti.
Maž ir viera įvedęs Jagiela išskynė,
Kad jau nebetarnautų dievaičiams tėvynė.
Paskum po šias pakalnes ant seno stuobryno
Buvę pušys suaugę nuo metų šimtyno:
Tankios, aukštos, lygutės, geltonos kaip žvakės;
Viršūnės esą užė ir liemenys plakės.
Dar atmeną seneliai po šituos smėlynus
Senobių palikimo gražius ažuolynus.
Liekni augę kaip mendrės, žaliavę kaip rūtos,
Šaknys, liemenys, šakos ir viršūnės drūtos.
Švęsti Lietuvos medžiai nejautę nuogalio:
Rausvasai žiemos lapas sulaukdavęs žalio.
Žili buvę kaip seniai, samanom apaugę,
Stipri buvę ir stambūs kaip vyrai suaugę,
Ė viežlyvi ir gražūs kaip mūsų jaunimas.
Paskui ilgai šiurpsojęs stuobriuotas lydimas.

<...>

Tai toks miškas traukęsis par Lietuvos žemę;
Visi plotai žaliavę pavėne aptemę;
Visos buvę viršūnės vienybėn suspynę,
Kaip lietuvių širdys int vieną tėvynę.
Ė lietuviai su medžiais vis zgadoj gyvenę,
Jaunystėj pasižinę ir draugėj pasenę.
Lietuviukas po urvus sausus laužus kūręs.
Ne lentinės, iš šakų buvę pintos durys.
Ir nei vieno liemenio lietuviai nekirte,
Jėg tik stuobriai papuvę savaimi išvirte,
Nes ir miškas lietuvi, kaip tiktai galėjęs,
Teip visados raminęs, visados mylėjęs:

Žvėrim, paukščiais ir vaisiais dengęs ir penėjęs,
Ir neprietelių mušti griūdamas padėjęs;
Sunkioj dienoj duodavęs slaptus nuo baisybių,
Liūdnoj dienoj paveikslą visokių ramybių,
Linksmoj dienoj daugumą visokių gražybių,
Kožnam mete dėl kožno – visokių gerybių.
Sunkios dienos atėję, žmonės badu mirę,
Samanas duonon kepę, žieves sriubon virę.
Teip žmoneles, iš bado žievėm papenėtus,

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)